

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**Організація обліку готової продукції та шляхи його
вдосконалення**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “магістр”

Виконав: студентка 2 курсу 12-231М групи
Спеціальності 071 Облік і оподаткування
Освітньо-професійної (наукової)
програми "Облік і оподаткування"
Сакундяк Анна Вікторівна

Керівник викладач Косякова Т.О.

Рецензент к.е.н., доцент Макаренко С.М.

ВСТУП

Актуальність теми. Бухгалтерський облік процесу виробництва залежить від конкретних умов і характеру технологій і визначається індивідуальними особливостями. Виготовлення одного продукту різними технологічними прийомами вимагає від підприємства різної системи групування витрат собівартості готової продукції. Особливо актуальним є бухоблік випуску продукції у комплексних виробництвах, де з одного виду сировини виготовляють кілька видів готової продукції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота виконана у межах ініціативної науково-дослідної теми кафедри економіки, фінансів і підприємництва "Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможного розвитку підприємств регіону" (державний реєстраційний номер 0117U003286). У рамках даної теми автором розроблені заходи щодо покращення організації обліку готової продукції на підприємстві.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та практичних основ організації ведення обліку готової продукції на підприємстві, і пошук шляхів їх удосконалення.

Завдання роботи:

- вивчення нормативної бази, яка регламентує облік готової продукції;
- вивчення основних теоретичних аспектів організації обліку готової продукції на підприємстві;
- комплексний аналіз фінансової діяльності підприємства;
- вивчення організації первинного, синтетичного й аналітичного обліку готової продукції підприємства;
- розробка шляхів удосконалення обліку готової продукції.

Об'єктом дослідження є процеси удосконалення організації обліку готової продукції підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти пошуку

шляхів удосконалення організації обліку готової продукції підприємства.

Методи дослідження. У роботі використовувались такі методи дослідження, як системний аналіз – для розчленування і деталізації об'єкта дослідження на важливі окремі складові елементи; синтез – для узагальнення різних аспектів аналізу; абстрагування – для формування узагальнених висновків на основі системного аналізу і синтезу теорій і практики; порівняння – для зіставлення даних у динаміці; групування – для визначення залежності показників одне від одного.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному системному обґрунтуванні теоретичних і практичних положень і рекомендацій, спрямованих на удосконалення організації обліку готової продукції на підприємстві.

Практичне значення одержаних в дослідженні результатів полягає в можливості використання їх на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Апробація результатів роботи. Основні положення і результати наукових досліджень, що містяться у роботі, оприлюднені автором на всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції "Актуальні процеси економічного розвитку в сучасних умовах", назва тез "Економічний зміст готової продукції підприємства" та на міжнародній науково-практичній конференції "Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти", назва тез "Особливості організації обліку готової продукції на підприємстві".

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Нормативно-правова база обліку готової продукції

Незважаючи на те, що бухгалтерський облік досить часто визначають як інформаційну систему, яка вимірює, обробляє і передає фінансову інформацію про господарюючий суб'єкт, він сам потребує інформаційного забезпечення, насамперед нормативного.

"Систему управління обліком в Україні можна представити наступним чином:

Перший рівень – Закони України, Укази Президента, Постанови Кабінету Міністрів України, міжнародні договори;

Другий рівень – Нормативні документи міністрів і відомств, які реєструються у Міністерстві юстиції України;

Третій рівень – Накази, розпорядження, інструкції, вказівки, методичні рекомендації міністерств і відомств, що не реєструються у Міністерстві юстиції України;

Четвертий рівень – розпорядчі документи підприємства, що формують облікову політику та організацію обліку" [24, С. 45].

Кожним рівнем управління обліком підприємства створюється певна методична та нормативна база стосовно його ведення, задач і цілей:

"– Перший та другий рівні управління обліком передбачають суворе дотримання чітко встановлених норм, правил, процедур порушення яких тягне за собою відповідальність підприємств згідно із законом. При цьому, встановлені правила і процедури досить часто дозволяють застосування як основного, так і чітко обмеженої кількості альтернативних варіантів" [24, С. 46].

"Третій рівень управління передбачає насамперед розробку загальної методологічної бази та методологічної бази, яка враховує особливості

галузей економіки та вимоги нормативних документів першого та другого рівня управління. Відповідальність за невиконання цих документів, якщо при цьому не порушуються вимоги нормативних актів першого та другого рівня, відсутня" [24, С. 46].

"Четвертий рівень управління бухгалтерським обліком в Україні представляють внутрішні розпорядчі документи підприємств, установ і організацій (накази, постанови, розпорядження, рішення) щодо ведення та організації бухгалтерського обліку. Відповідальність за порушення внутрішніх нормативних документів встановлюється самим підприємством" [24, С. 47].

Крім нормативно-методологічної бази з ведення бухгалтерського обліку, при його організації широко використовується і позаоблікова інформація. Найбільший обсяг позаоблікової інформації використовується при розробці пропозицій з прийняття стратегічних управлінських рішень. До позаоблікової інформації, яку використовує система бухгалтерського обліку належать:

- Соціальна інформація;
- Екологічна інформація;
- Різноманітна технічна і технологічна документація тощо.

Висока потреба системи бухгалтерського обліку в її інформаційному забезпеченні висуває до нього ряд вимог.

При організації обліку продукції власного виробництва на підприємствах необхідно керуватися певними законодавчими та нормативними документами, які регламентують методологічні засади формування в бухобліку підприємства інформації про готову продукцію і розкриття її фінансових звітах:

– "Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 № 996-XIV, цим законом регламентуються правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні" [14, С. 35].

– "Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затвердженим наказом Мінфіном України від 20.10.1999 №246. Це положення визначає методологічні засади формування в обліку інформації про запаси і розкриття їх у фінансовій звітності.

– Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Доходи" затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. №290. Цим положенням (стандартом) визначаються методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкритті у фінансовій звітності.

– Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затвердженим наказом Мінфіну України 31.12.1999 №318. Цим положенням (стандартом) визначаються методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства і її розкритті у фінансовій звітності" [14, С. 67].

– "Положення про порядок уцінки та реалізації продукції, що залежала, із групи товарів широкого вжитку, продукції виробничо-технічного призначення та надлишкових товарно-матеріальних цінностей" [14, С. 65].

1.2. Готова продукція, її класифікація та порядок оцінки

"Готова продукція – це виріб (напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції (Рис. 1.1.).

Усі елементи виробничого процесу — сировина, матеріали, які перебувають на різних стадіях технологічного процесу, утворюють незавершене виробництво та формують вид виробничого запасу "[13, С. 56].

"На підприємствах у бухгалтерському балансі залишки готової продукції відображаються по фактичній виробничій собівартості. У поточному обліку наявність і рух готової продукції оцінюється по відпускним (оптовим) цінам підприємства (з відособленим обліком відхилень між фактичною виробничою собівартістю і відпускнуою вартістю продукції). Цей варіант забезпечує порівнянність оцінки готової продукції зі звітністю, а також дотримання єдності оцінки в документах на продукцію відвантажену і реалізовану" [14, С. 78].

Оцінка у звітному періоді здійснюється за фактичною собівартістю і за обліковими цінами з деяким відхиленням від фактичної собівартості. Наприкінці місяця обов'язковою умовою є облік готової продукції за фактичною собівартістю (визначається за даними аналітичного обліку) [13, С. 56].

У поточному обліку готову продукцію оцінюють за "твердими" обліковими цінами (середньорічною плановою собівартістю, договірними або оптовими цінами або за фактичною виробничою собівартістю). Оцінка продукції за "твердими" обліковими цінами дає змогу вести постійний поточний облік незалежно від калькуляції фактичної собівартості. Такі ціни є основою ведення бухгалтерського обліку готової продукції на складах оперативного-бухгалтерським методом.

"Якщо готову продукцію оцінюють за середньорічною плановою собівартістю, то відхилення планової собівартості від фактичної обліковують окремо. На кінець місяця ці відхилення розподіляють між залишками нереалізованої продукції і реалізованими виробами" [13, С. 150].

При оцінюванні готової продукції за іншими цінами відхилення визначають як різницю між цими цінами та фактичною собівартістю.

"Якщо облік готової продукції ведеться не за фактичними, а за договірними або оптовими цінами, то необхідно вести відокремлений облік відхилень фактичної виробничої собівартості від їх вартості в договірних чи оптових цінах підприємства. Облік готової продукції у вартісному вираженні

ведуть за місцем їх зберігання із зазначенням матеріально відповідальних осіб" [28, с. 93].

Відхилення фактичної собівартості готової продукції від планової (чи від відпускнуї вартості) на підприємствах враховуються на окремих аналітичних рахунках по однорідних групах виробів, що відкриваються в складі рахунка готової продукції. У регістрах аналітичного обліку ці відхилення відображаються окремою позицією.

Викладений порядок оцінки готової продукції викликаний тим, що фактичну виробничу собівартість випущеної з виробництва протягом місяця продукції на підприємствах обчислюють тільки наприкінці місяця, після відображення всіх прямих витрат і розподілу непрямих витрат і складання звітної калькуляції.

"Готова продукція відображається в бухгалтерському обліку та звітності за найменшою з двох оцінок – первісною вартістю та чистою вартістю реалізації. За чистою вартістю реалізації тільки в тому разі, якщо на дату Балансу її ціна знизилася або вона зіпсувалася, застаріла чи якимось іншим чином втратила початкову очікувану економічну вигоду. В бухгалтерському обліку уцінка відобразиться таким чином:

1. відображена уцінка готової продукції Д-946 К-26;
2. віднесена уцінка на фінансовий результат Д-791 К-946" [15, С. 134].

Суму, на яку первісна вартість готової продукції перевищує чисту вартість їхньої реалізації, і суму вартості повністю втраченої готової продукції списують на витрати звітного періоду зазначеної вартості в позабалансовому обліку. Після визначення осіб, які повинні відшкодувати втрати, належно до відшкодування суми зараховують до дебіторської заборгованості (або інших активів) і доходу звітного періоду.

Якщо чиста вартість реалізації готової продукції, яка вже була раніше уцінена і є активами на дату балансу, загалом збільшується, то на суму збільшення чистої вартості реалізації (але не більше від суми від

попереднього зменшення) сторнується запис про попереднє зменшення вартості цієї продукції [14, С. 126].

Викладені вище вимоги дають змогу зробити висновок, що дооцінка готової продукції не має сенсу, оскільки в будь-якому разі вона в фінансовій звітності відобразатиметься за найменшою з двох оцінок: історичною собівартістю (первісною вартістю) або чистою вартістю реалізації.

"Отже балансова вартість готової продукції ніколи не перевищить їхньої первісної вартості.

Основними задачами бухгалтерського обліку готової продукції і її реалізації є:

- своєчасне оформлення відповідними документами готової продукції, випущеної з виробництва;
- забезпечення контролю за її схоронністю на складах підприємства;
- своєчасне відображення операцій по відвантаженню і реалізації продукції і розрахунків з покупцями;
- забезпечення контролю за виконанням плану випуску і реалізації продукції" [21, с. 127].

Готова продукція може мати (а може й не мати) кількісні та якісні характеристики. Наприклад, кількість виражається масою, протяжність — метрами, якість — гатунком. Але завжди продукція матиме вартісну характеристику.

При організації обліку продукції основним моментом є визначення її характеру. Згідно з цією ознакою продукцію групують за формою, ступенем готовності та технологічною складністю (Рис. 1.2.)

Показники, застосовувані в обліку готової продукції (а також при її відвантаженні і реалізації), поділяються на натурально-речові та умовно-натуральні. У бухгалтерському обліку натурально-речові відображуються як у натуральному, так і у вартісному вираженні. До таких, що відображуються в обліку лише у вартісному вираженні, належать види робіт або послуг, що підлягають реалізації (ремонт агрегату, будови тощо).

За технологічною складністю продукцію поділяють на просту і складну. При цьому вона може бути основною, побічною або супутньою. За своїми технічними та іншими характеристиками побічна та супутня продукція майже не відрізняється від основної, тому їх кількісні та якісні параметри визначають аналогічно основній продукції.

"Супутня продукція – це продукція, отримана в одному технологічному циклі (процесі) одночасно з основною. За якістю вона відповідає стандартам та призначена для подальшої обробки або відпуску споживачам" [27, С. 203].

"Побічна продукція – це продукція, що утворюється в комплексних виробництвах паралельно з основною і, на відміну від супутньої (допоміжної), не потребує додаткових витрат" [27, С. 205].

Побудова обліку готової продукції можлива за різними варіантами. Продукція, яка має кількісні, якісні та вартісні характеристики, може бути здана на склад, а звітти відбуватиметься її відвантаження (продаж) та реалізація. Водночас можливий інший підхід (здебільшого на дрібних підприємствах, фермерських господарствах тощо), коли готова продукція не передається на склад, а нагромаджується безпосередньо у виробника, звідки її відвантажують або передають покупцеві та реалізують.

Продукція, яка не має кількісних характеристик, – робота, послуга (посередництво) або великогабаритні вироби – будинок, тощо – безпосередньо передається з виробництва покупцеві (замовникові).

"У бухгалтерському обліку готова продукція має оцінювати за фактичною собівартістю виготовлення. Але оскільки фактична собівартість може бути визначена лише після збирання всіх затрат та калькулювання її фактичної собівартості, постає потреба в її денному обліку наявності та руху готової продукції до визначення її вартісних характеристик (для цього існують спеціальні способи аналогічні способам обліку матеріалів)" [15, С. 89].

"Готова продукція проходить такі операції:

- а) випуск продукції з виробництва і здача її на склади;
- б) зберігання продукції на складах підприємства;

в) відпуск продукції на місці одногогороднім і відправка (відвантаження) іногороднім покупцям;

г) відпуск продукції для внутрішніх потреб основних цехів, для збуту продукції;

д) реалізація продукції (одержання грошей від покупців за відпущену продукцію)" [24, С. 45].

Одним із основних завдань цінового обліку готової продукції є приведення різної продукції промисловості до єдиного виразу: ціновий показник дає можливість зробити підсумок різної продукції як одиничних виробничих одиниць, так і промисловості в цілому. В отриманні єдиного підсумку по різних видах продукції і полягає основне завдання оцінки продукції.

1.3. Методичні основи обліку готової продукції

Введення національних стандартів обліку виділило новий по формі, але знайомий по складу об'єкт обліку – Запаси. Основні підходи, які регламентують цю облікову категорію, представлені в П(С)БО – 9. "Будучи оборотними активами, запаси повинні задовольняти наступним вимогам:

- повинні оприбутковуватись в результаті фактично здійснюваних подій;
- не повинні бути обмежені у використанні;
- повинні бути надані для реалізації або використання в період операційного циклу або 12 місяців з дати балансу.

У випадку невиконання однієї з вимог об'єкт виключають із складу запасів і відносять до витрат або необоротних активів" [23, С. 187].

В плані рахунків для обліку запасів передбачені рахунки другого класу.

"Принцип превалювання складу над формою означає, що економічне значення господарських операцій повинно домінувати над інформацією, відображеною в документах якими вони засвідчені. Так як спосіб

документування ніхто не відміняв, тому всі запаси повинні бути засновані на виправданих документах, що дозволяє достовірно оцінювати і здійсненні події. Якщо немає носіїв інформації про об'єкт, він не може бути включений у склад запасів. З цього слідує, що рішення про переведення активу із складу запасів у ранг необоротних активів, або витрат повинно бути оформлено актом, зафіксованим уповноваженими особами" [13, С. 79].

Запаси класифікують за трьома признаками. Їх наповнення показано в табл. 1.1.

Вибір способу оцінки запасів регламентується типом операції – оприбуткування, зберігання, вибуття.

Придбані, виготовлені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Порядок формування первісної вартості готової продукції наведений на рис. 1.3.

"У первісну вартість не включають:

- понаднормативні витрати та нестачі запасів;
- витрати на збут;
- відсотки за використання кредитів (в тому числі комерційних);
- загальногосподарські та інші подібні витрати, які відображають у складі витрат по дебету рахунків класу 9. Виключення становлять змінні і розподільчі постійні загальногосподарські витрати" [15, С. 103].

Склад витрат які формують собівартість виробленої продукції, регламентується П(С)БО – 16 "Витрати". Із прийняттям П(С)БО – 16 змінився склад виробничої собівартості. Тепер в неї не включені загальногосподарські та частина загальновиробничих витрат. Крім того витрати на збут тепер є витратами звітного періоду.

Усі затрати на виробництво, включаються до собівартості окремих видів продукції (робіт, послуг) або груп однорідної продукції, тобто формують об'єкт обліку витрат. Залежно від способу віднесення до конкретного об'єкту витрат затрати поділяються на прямі та непрямі.

"Прямими вважаються витрати, що пов'язані з виробництвом певних

видів продукції і можуть бути безпосередньо включені до їх собівартості за даними первинних документів. У складі прямих виробничих витрат можуть бути: вартість сировини та основних матеріалів, які складають основу продукції, що виробляється, покупних напівфабрикатів, допоміжних та інших матеріалів, зарплата та інші виплати працівникам, зайнятим у виробництві продукції. Інші прямі витрати можуть включати плату за оренду, амортизацію виробничих приміщень, обладнання тощо" [62, С. 67].

Ті ж витрати, які неможливо віднести безпосередньо до конкретного об'єкту витрат економічно доцільним шляхом, є непрямими. До непрямих відносять витрати, пов'язані з виробництвом декількох видів продукції, які включаються до їх собівартості за допомогою спеціальних методів, та із застосуванням бази розподілу, встановленої на підприємстві. Відповідно до П(С)БО – 16 до непрямих витрат віднесені загальновиробничі витрати.

"За ступенем залежності від обсягу виробництва розрізняють постійні і змінні витрати. Постійними вважають витрати, величина яких суттєво не змінюється при змінах обсягу виробництва (витрати на утримання апарату управління, орендна плата, за користування виробничими приміщеннями, опалення й освітлення приміщень)" [15, С. 56].

"Під змінними розуміють витрати, величина яких змінюється (зростає або знижується) залежно від зміни обсягів виробництва (наприклад якщо вироблено більше продукції, то спожилося більше електроенергії або залучилось більше робітників)" [15, С. 56].

"До змінних витрат можуть бути віднесені витрати на сировину і матеріали, покупні напівфабрикати, комплектуючі вироби, витрати на відрядну оплату праці, технологічне паливо та енергію й інші" [15, С. 56].

Абсолютно точного розподілу витрат на постійні і змінні бути не може, тому що існують витрати, які містять у собі постійну і змінну частину.

У П(С)БО – 16 сказано, що перелік і склад постійних і змінних загальновиробничих витрат встановлюється підприємством. Це передбачає

їх окремий облік.

При визначенні виробничої собівартості готової продукції важливе значення має правильна оцінка виробничих запасів. Порядок визначення первинної вартості запасів регулюється П(С)БО – 9.

Так "до собівартості запасів, придбаних за плату, включаються транспортні витрати, митні збори і мито, витрати на страхування, транспортно-заготівельні витрати, непрямі податки, що не відшкодовуються підприємству (у т.ч. акцизний збір і ПДВ у вартості товарів, придбаних, наприклад, підприємством – неплатником ПДВ), а також інші прямі витрати підприємства, пов'язані з запасами і приведенням їх до стану, в якому вони придатні до використання" [28, с. 83].

Загальногосподарські та інші подібні витрати, безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів і приведенням їх до стану, придатного для використання, відносяться на витрати того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

Стосовно транспортно-заготівельних витрат, то П(С)БО – 9 дозволено або одразу включати їх до собівартості одиниці запасів, або облікову и їх загальною сумою на окремому субрахунку рахунків обліку запасів з наступним щомісячним розподілом між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що були за місяць.

Якщо матеріали не використані по закінченні звітного періоду, необхідно переглядати їх вартість на предмет визначення чистої вартості реалізації.

У зв'язку з необхідністю перегляду вартості і відповідної переоцінки облікова вартість запасів буде відрізнятися від вартості їх придбання. При визначенні собівартості готової продукції і списання запасів у виробництво бере участь їх облікова (переоцінена) вартість.

Необхідність переоцінки стосується також і готової продукції, що лічиться в залишку на кінець звітного року.

Основу виробничої собівартості складають матеріальні затрати, сума

яких залежить від вибору того або іншого методу оцінки виробничих запасів, що повинно бути обумовлено в обліковій політиці.

При формуванні собівартості виробленої продукції підприємства можуть керуватись Методичними рекомендаціями.

Витрати сировини, матеріалів та інших виробничих запасів, що складають основу виробленої продукції, як правило можуть бути віднесені безпосередньо на собівартість продукції, що виготовляється, на підставі первинних документів, тобто є прямими.

"Для того щоб визначити вартість виробничих запасів, спожитих на одиницю виробу, данні про їх витрачання протягом місяця групуються в окремих накопичувальних відомостях розподілу матеріалів" [27, с. 134].

Вартість сировини й матеріалів, що включається до виробничої собівартості, зменшується на вартість поворотних відходів. При цьому згідно з Методичними рекомендаціями поворотними відходами вважаються залишки сировини, матеріалів, напівфабрикатів, та інших видів матеріальних цінностей, що утворилися в процесі виробництва продукції та втратили повністю або частково споживчі якості початкового матеріалу, у зв'язку з чим використовуються з підвищеними витратами або зовсім не використовуються за прямим призначенням.

Відходи є поворотними, якщо від їх використання можна одержати економічну вигоду. Якщо ж відходи не можуть бути використані, вони вважаються безповоротними і відносяться на собівартість виробленої продукції.

Згідно з Методичними рекомендаціями поворотні відходи оцінюються за ціною можливого використання (за зниженою ціною вихідного матеріалу), якщо вони можуть бути використані у виробництві.

Вартість поворотних відходів як частина запасів переглядається на кінець звітного періоду на предмет визначення чистої вартості реалізації і проведення, у випадку необхідності, відповідної переоцінки.

"При формуванні виробничої собівартості продукції вартість

поворотних відходів виключається із складу матеріальних витрат" [22, с. 100].

До інших прямих витрат відносять також витрати від браку.

"Браком у виробництві вважається продукція, напівфабрикати, деталі, вузли, роботи, якість яких не відповідає встановленим стандартам або технічним характеристикам і які не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть бути використані тільки після додаткових витрат на виправлення" [15, С. 56].

За характером виправлених дефектів брак може бути виправним (недоліки можна усунути, а запаси згодом використати за прямим призначенням) і невиправним (вироблені запаси не можуть використовуватись за прямим призначенням, а дефекти не підлягають виправленню), а за місцем виявлення браку – внутрішній (виявлений в самому підприємстві) і зовнішній (виявлений покупцями і пред'явлений ними для відшкодування збитків).

Вартість браку визначається за фактичною виробничою собівартістю. Собівартість внутрішнього виправного браку включає: витрати на сировину і матеріали, напівфабрикати, витрачені на усунення дефектів; заробітну плату працівників, нараховану за виправлення браку, і нарахування на неї; частину загальновиробничих витрат.

"Загальна сума витрат від браку включає вартість остаточно забракованої продукції, витрати на виправлення браку, вартість матеріалів, зіпсованих при налагодженні обладнання" [15. с. 53].

До складу собівартості готової продукції включаються загальновиробничі витрати.

Загальновиробничі витрати є непрямими і відносяться на собівартість конкретних виробів пропорційно прийнятій на підприємстві базі розподілу.

У кінці місяця загальногосподарські витрати повинні бути розподілені з метою визначення їх сум, що припадає на одиницю виробу. Це необхідно для формування виробничої собівартості готової продукції.

Згідно з П(С)БО до собівартості продукції не включаються понад

нормовані витрати, тому що згідно з принципом обачності вартість запасів не повинна бути завищена. Оскільки сума змінних витрат залежить від обсягу виробленої продукції, такі витрати повністю включаються до собівартості продукції. Величина постійних витрат залежить від обсягу виробництва.

Таким чином, "особливістю при визначенні собівартості готової продукції згідно з П(С)БО – 16 є застосування поняття "нормальна виробнича потужність".

Нормальна виробнича потужність – це очікуваний середній обсяг діяльності (очікуваний обсяг виробництва), якого можна досягти за звичайних умов роботи підприємства протягом декількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва.

Продукція, що не пройшла всіх стадій обробки, повністю не укомплектована, не пройшла технологічного приймання, не може бути прийнята на склад у складі готової продукції, а тому відноситься до незавершеного виробництва.

Для визначення собівартості незавершеного виробництва необхідно знати його вартісне вираження і провести його оцінку.

Залишки незавершеного виробництва готової продукції можуть бути оцінені або за фактичною собівартістю, або за нормативною (плановою) собівартістю, а також за чистою вартістю реалізації (якщо провадилась відповідна переоцінка). Обраний метод оцінки повинен бути відображений в обліковій політиці підприємства [18, с. 90].

Розглянувши облік основних витрат виробничого підприємства, повернемося до визначення собівартості готової продукції і списання витрат основного виробництва.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Економічна характеристика діяльності підприємства

Каховський РМЗ "Сільгоспагрегат" – акціонерне товариство по ремонту дизельних двигунів СМД – 60, вузлів та агрегатів для сільськогосподарської техніки, виготовленню насосів для м'ясо-молочної промисловості, створене у 1993р. Спочатку це була майстерня по ремонту сільськогосподарського обладнання, з 1949р. міжрайонна майстерня, з 1959р. авторемонтний завод по ремонту двигунів, автомобілів ГАЗ-51, передніх і задніх мостів до них та коробок передач. В 1972р. ремзавод "Автоагрегат", номенклатура продукції розширилася, додався ремонт двигунів СМД – 14,60,62,64,72, освоїли виробництво маслозаправних установок, відкрилася ливарна дільниця т.д. В 1978р. завод перейменовано на Каховський РМЗ "Сільгоспагрегат" і в процесі при ізації з 26.06.96р. перетворився у "Каховський РМЗ "Сільгоспагрегат" надає послуги по капітальному ремонту двигунів СМД -60, 62, 64, 72; Д - 240; вузлів та агрегатів до сільськогосподарської техніки.

Підприємство складається з 5 цехів:

1. Цех по переобладнанню автомобілів з карбюраторних на дизельні ;
2. Цех по переробці зерно продукції, виготовлення дизельних двигунів;
3. Цех по переобладнанню автомобілів та технологічного обладнання;
4. Цех по переробці зерно продукції;
5. Транспортний цех.

Завод розташований на трьох земельних ділянках, дві в центрі міста. Кількість працюючих 142 чоловіка. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%.

Основні засоби відображені в обліку за фактичними витратами на їх

придбання, доставку, встановлення, спорудження і т.д. Індксації балансової вартості основних засобів проводилися згідно з механізмами та індексами, встановленими державними органами. Нарахування амортизації проводиться у відповідності з податковим законодавством.

Запаси включають сировину, матеріали, придбані напівфабрикати, паливо, запасні частини, незавершене виробництво, тару, готову продукцію, товари для реалізації, МШП на складі . Запаси обліковуються за собівартістю яка включає в себе витрати на придбання, переробку та доставку.

Визначення грошових коштів: грошові кошти включають суму грошей в касі і залишки на рахунках.

Дебіторська заборгованість включає заборгованість за реалізовані товари, роботи, послуги в первісній вартості. Інша дебіторська заборгованість складається із заборгованості, що непов'язана з продажем продукції та наданням послуг.

Визнання доходу: дохід від реалізації продукції визначається у відповідності з методом нарахувань при відвантаженні продукції.

Урядові субсидії впродовж 2016-2018р. завод не отримував.

Інформація про основні види товарів або послуг, що їх виробляє чи надає емітент. Підприємство відповідно до своєї специфіки тісно пов'язаний з АПК та здійснює:

1. Капітальний ремонт дизельних двигунів марки СМД -60, 62, 64, 72, 31, Д -65, 240;
2. Ремонт паливної апаратури до тракторів , пускового двигуна, колінчатих валів П - 350, ПД - 10, турбокомпресора, водяного насоса авто компресора , шатунів СМД;
- 3.Шліфує колін вали усіх марок ;
4. Реставрує блоки двигунів СМД;
- 5.Переобладнує автомобілі з карбюраторних на дизельні;
- 6.Виробляє відцентровані моноблочні електронасоси для харчової продукції та води, а також займається виробництвом борошна, круп,

макаронних виробів.

Інформація про основні ринки збуту та основних клієнтів. Основні ринки збуту товариства це продукція для сільськогосподарських підприємств Херсонської, Миколаївської, Запорізької, Донецької, Волинської областей. Основні клієнти це майже всі КСП та фермерські господарства вказаних вище регіонів.

Інформація про особливості стану розвитку галузі виробництва, в якій здійснює діяльність емітент. відноситься до Міністерства АПП України.

Діяльність заводу тісно пов'язана сільським господарством, тому занепад чи підйом сільського господарства прямо впливає на фінансовий стан заводу.

Інформація про конкуренцію в галузі та про особливості продукції (послуг) емітента. Підприємство, яке досліджувалось це – спеціалізоване ремонтне підприємство на півдні України і конкурентів з ремонту двигунів та випуску насосів у регіоні немає. По ремонту окремих вузлів та агрегатів функціонують невеликі при ні підприємства: по ремонту паливних насосів шліфовці та ремонту колінчатих валів, ремонту блоків.

Інформація щодо істотних проблем, які впливають на діяльність емітента:

1.Реформування сільського господарства призвело до утворення великої кількості при них, фермерських господарств. У зв'язку з цим потреби в потужній техніці знизилися, а отже і потреби в її ремонті.

2.Дебіторська заборгованість реформованих господарств не знайшла свого правонаступника і завод втратив свої обігові кошти.

3. Високі тарифи на спожиту електроенергію також являються істотною проблемою для заводу.

2.2. Аналіз виробництва та реалізації готової продукції

Згідно зі звітів про фінансово господарську діяльність підприємства

план обсягу виробництва продукції за 2018р. виконано на 104% а в порівняльних цінах з 2017р. на 64,5% .План 1200 тис. грн., факт 1204,9 тис. грн. Середньооблікова чисельність робітників становить 117чол. це на 45 чол. менше ніж у 2017 р. Середньомісячна заробітна плата на одного працюючого становить 853 грн. 94коп. проти 496 грн. 72 коп. в 2017 р. Дебіторська заборгованість зменшилася на 26,1тис грн. і на 01.01.2008р. становить 466,5 тис. грн. Кредиторська заборгованість збільшилася на 4тис. грн. і на 01.01.2008р. становить 482,2 тис. грн., в тому числі: кредит в банку 70 тис. грн., за роботи, товари, послуги 129,7 тис. грн., з бюджетом 120,1 тис. грн., з позабюджетних платежів 13 тис. грн., з соціальних обов'язкових платежів 38,4 тис. грн., з оплати праці 45,0 тис. грн., з учасниками 17,8 тис. грн., із внутрішніх розрахунків 40,1 тис. грн. ,інші поточні зобов'язання 17,8 тис. грн.

На розрахунковий рахунок надійшло 1120,7 тис. грн. ,які повністю використанні на : платежів бюджет 225,1 тис. грн.(20%),соціальні платежі 14,6 тис. грн.(10,2%), виробничі потреби 495,6 тис. грн.,(44,2%),виплату заробітної плати148,1 тис. грн. (13,2%), підзвітні суми 137,3 тис. грн.(12,4%).

Залишок готової продукції на складі на 1.01.2008р.- 808 тис. грн. без ПДВ. В 2018р. збитки становлять 199,4 тис. грн., проти минулого року 228,3 тис. грн. це на 28,9 тис. грн. менше ,в тому числі від основної діяльності 92,6 тис. грн. і збитки не покриті прибутком 106,8 тис. грн.

Затрати на одну гривну товарної продукції становлять 1,13 тис. грн. такі затрати обумовлені наступним:

1.Завод оснащений спецобладнанням яке розраховане до 3000 двигунів і продовжує амортизу и, амортизація відноситься на собівартість – 119,4 тис. грн.

2. Велика енергоємність обладнання та непомірно високі тарифи на електроенергію. В 2018р.сплачено за спожиту електроенергію 147 тис. грн.

3. Через недостатність грошових коштів придбання матеріалів, запасних частин проводиться по бартеру, що збільшує вартість і так дорогих

ТМЦ.

4. Значне зменшення об'ємів виробництва.

Витрати непокриті прибутками становлять 106,8 тис. грн., в тому числі: матеріальна допомога праці 4,2 тис. грн., не працюючим 2,8 тис. грн., безоплатна допомога 3,8 тис. грн., платежі в бюджет 49,1 тис. грн., база відпочинку 18,1 тис. грн. інші 30,8 тис. грн. Валюта балансу на 1.01.2008 р. становить 3380 тис. грн.

Таблиця 2.1.

Аналіз роботи підприємства.

Показники	На 01.01.2016р.	На 01.01.2017р.	На 01.01.2018р.	Нормативне значення
1.Коефіцієнт абсолютної ліквідності (K1)	0,0001	0,0001	0,0004	Більше 0
2.Коефіцієнт загальної ліквідності(K2)	3,24	3,76	3,66	Більше 1
3.Коефіцієнт фінансової стійкості(K3)	0,81	0,84	0,85	Більше 0,5
4. Коефіцієнт структури капіталу (K4)	0,23	0,18	0,18	Менше 1

K1 – показує яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Так як грошових коштів на рахунку недостатньо, негайної готовності погашати заборгованість у підприємства немає.

K2 – показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань.

K3 – показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у діяльність підприємства.

K4 – характеризує залежність підприємства від залучених засобів.

2.3. Організація облікового процесу на підприємстві

Розглянемо організацію бухгалтерського обліку на підприємстві.

Головний бухгалтер призначається на посаду керівником, що підкоряється безпосередньо йому. Він несе відповідальність за:

- дотримання методологічних основ бухгалтерського обліку, що містяться в Положенні про бухгалтерську службу та інших нормативних актах по обліку і звітності;

- забезпечує контроль і відображення на рахунках бухгалтерського обліку всіх здійснюваних Товариством господарських операцій, надання оперативної інформації, складення у визначені строки бухгалтерської звітності.

З головним бухгалтером узгоджується призначення-звільнення та рух матеріально-відповідальних осіб.

На підприємстві використовуються дві форми бухгалтерського обліку: автоматизована і журнально-ордера.

Журнали-ордера відкриваються для кожного синтетичного рахунку. Записи здійснюються на підставі первинних документів по Кредиту відповідних рахунків із зазначенням усіх кореспондуючих з ними рахунків Дебету. Обороти за місяць показують суму кредитового обороту по даному синтетичному рахунку з підрозділом її по дебітуючих рахунках.

Автоматизація бухгалтерського обліку ґрунтується на безперервній обробці облікової інформації на ЕОМ при повному охопленні механізації всіх облікових операцій. При цьому значну частину операцій облікового процесу виконує персонал, обслуговуючий ЕОМ. Основним елементом автоматизації є розробка і використання єдиної номенклатури кодів, які забезпечують проходження потоку інформації і первинних документів до машинограм, які є обліковими регістрами. Для автоматизації бухгалтерського обліку використовують програмний продукт "Парус-Бухгалтерія". Програма дає можливість здавати звіти вільної форми. Вибір засобів автоматизації

здійснюється безпосередньо головним бухгалтером і керівником.

"Основне завдання – виявлення обсягу виробленої продукції, придбаних товарів, їх реалізації, виявлення фактичних витрат з виготовленої продукції чи придбаних товарів, аналіз і контроль за собівартістю виробленої продукції та її зниження, визначення остаточних результатів діяльності підприємства" [27, С. 163].

Усі отримані документи оброблюються у виробничому бюро і розносяться до книг і відомостей по кожному цеху. Усього основних цехів 10, допоміжних – 9. Усі документи по заводу, що надходять у бухгалтерію у виробниче бюро, відображаються в журналах ордерах № 10 і 10-1 та в журналі з різних рахунків. В бюро є всі документи, які відповідають журналам-ордерам.

Ведуться книги розрахунку фактичної собівартості до 12 відомості доцільно по кожному основному та допоміжному цеху кожного місяця, а також зведення фактичної собівартості по заводу. Робиться перерахунок із розподілу загальновиробничих витрат із кожного цеху. Ведеться облік із позавиробничих та адміністративних витрат. Усі документи, що надходять на рахунки № 92, 93 розносяться по відомості № 15, у книгу адміністративних витрат і в журнал-ордер № 10, 10-1. В бюро ведеться облік витрат непромислової групи. Витрати збираються та розносяться в картки по кожному підрозділу.

Розрахункове бюро займається нарахуванням заробітної плати, утриманням із заробітної плати робітників, заповненням авансових книг, оформленням записок про надання відпустки, нарахуванням лікарняних листків, веденням операцій по рахунку 661, заповненням звітів форм.

Бюро обліку матеріалів протягом місяця приймає первинні документи від складів: прибуткові ордера, вимоги, лімітно-заборні карти, накладні на реалізацію ТМЦ.

Від цехів та відділів: залишки невикористаних матеріалів, акти на списання ТМЦ та МШП.

Первинні документи сортуються за видами операції і здаються в АСУП для обробки в розрізі складів. Кожного місяця проводиться звірення залишків матеріалів із даними бухгалтерського обліку по кожному складу окремо. З МБП ведуться оборотні відомості в кількісному обліку. Ведеться облік із необоротних матеріальних активів. Складається звіт із дорогоцінних металів Ф№ 2-ДМ та додаток до Ф№ 2-ДМ – кожного кварталу. Форма з алмазів № 1-ДМ – щорічно. Заключають індивідуальні угоди про повну матеріальну відповідальність.

Бюро по розрахунку з клієнтами оформлює операції по надходженням грошових коштів і оплати за матеріали та послуги згідно банківських виписок, наданих розрахунковим фінансовим бюро. Документи шифруються, пакуються, розносяться в картки та книги аналітичного обліку по окремих постачальниках і покупцям і передаються на обробку в АСУ. Заповнює журнали-ордера по рахунку 361/4 "Розрахунки за покупцями", 681/1 "Передоплата за ГП та кисень", 681/3, 681/4, 387/1, 611, 682, 684, 685. Виконує розрахунки з орендних операцій звірення розрахунків з організаціями.

Розрахунково-фінансове бюро здійснює облік касових операцій, виплат дивідендів, банківських операцій, доходів і витрат, розрахунків з підзвітними особами та розрахунків з податків та інших виплат, розрахунків з відшкодування заподіяних збитків, грошових позичок, готової продукції, виписок за рахунок заробітної плати, векселів, внутрішньо - господарських розрахунків, інвестицій, видачі карток і талонів на харчування, молоко, соки; облік фінансових результатів, прибутків і збитків, покупка-продаж валюти, путівки та інші грошові документи в національній валюті, видачі довіреностей.

Облік здійснюється на підставі заповнених реєстрів синтетичного та аналітичного обліку. Формування облікової політики підприємства здійснює головний бухгалтер і затверджує наказом керівника.

"Відповідно до Закону України Про бухгалтерський облік і звітність в

Україні від 16 липня 1999 року № 996, на підприємстві створений наказ про облікову політику.

Починаючи з першого січня 2000 року організацію, ведення бухгалтерського обліку і фінансової звітності здійснюють в центральній бухгалтерії на чолі з головним бухгалтером" [62, С. 33].

Відповідно до П(С)БО 1 проведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності здійснюється за принципом нарахування і відповідності доходів і витрат, відповідно до якої для визначення фінансового результату звітного періоду зіставляються доходи звітного періоду з витратами, які здійснюються підприємством для отримання доходів. При цьому витрати і доходи в бухгалтерському обліку і звітності відображаються у момент їх виникнення незалежно від дати надходження оплати.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів приймається найменування або однорідна група.

Первинна вартість запасів, які придбані за платню, визначається за собівартістю запасів у відповідності П(С)БО 16.

Не включається в первинну вартість запасів, а відноситься на витрати звітного періоду, в якому вони були проведені наднормативні витрати і недостача запасів, відсотки за користування кредитом, витрати на збут, загальногосподарські та інші подібні витрати, безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів, а так само приведенням їх до стану, в якому вони можуть бути застосовані в запланованих цілях.

Запаси відображаються в обліку по найменшій з двох оцінок: первинної вартості і чистої вартості реалізації відповідно до П(С)БО 9.

При відпустці запасів у виробництво, продажу оцінку їх проводити за одним з наступних методичних прийомів: за ідентифікованою вартістю, за цінами продаж.

Запаси, які не принесуть підприємству економічної вигоди в майбутньому, визнавати неліквідами і спису и в бухгалтерському обліку, а

при складанні фінансової звітності згідно П(С)БО 9 не відображати в Балансі, а враховувати на позабалансовому рахунку 07.

На вартість малоцінних необоротних матеріальних активів, що враховуються на рахунку 11 "Інші необоротні матеріальні активи", нараховувати знос і враховувати на рахунку 11 до повного зношування і списання унаслідок непридатності до експлуатації. Суму зносу відображати на субрахунку 132 "Знос інших необоротних матеріальних активів".

Вартість МБП (що враховуються на рахунку 22), зраджених в експлуатацію, виключати з вартості активу.

Дебіторську заборгованість визнавати активом, якщо існує вірогідність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і може бути достовірно визначена їх вартість.

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги включається в підсумок Балансу за чистою вартістю реалізації, рівній сумі дебіторської заборгованості за мінусом сумнівних і безнадійних боргів. Розмір резерву сумнівних боргів встановити на рівні 5 % суми дебіторської заборгованості станом на останнє число року передування звітний.

Грошовими коштами і їх еквівалентами у фінансовій звітності згідно П(С)БО 4 рахувати грошові кошти на поточному рахунку, в касі підприємства, в дорозі і депозитні сертифікати терміном погашення три місяці.

Зобов'язання відображаються у тому випадку, коли актив одержаний або коли підприємство уклало договір на придбання активу.

Відстрочені податкові зобов'язання визнавати у випадку, якщо податкове зобов'язання по декларації на прибуток підприємства менше податку на прибуток, який розрахований відповідно до фінансового обліку.

Доходи і витрати включаються до складу Звіту про фінансові результати на основі принципів нарахування і відповідності і відображаються в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності тих періодів, до яких вони відносяться.

Класифікацію витрат на виробництво проводять відповідно до П(С)БО 16.

У виробничу собівартість продукції включають прямі витрати, виробничі накладні витрати (постійні, змінні).

Постійні виробничі витрати розподіляються по кожній одиниці продукції, виходячи з нормальної виробничої потужності продуктивності устаткування.

Витрати не пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються в собівартість реалізованої продукції, вважаються витратами звітного періоду. Класифікація адміністративних витрат і витрат на збут здійснюють згідно П(С)БО 16.

Податковий облік здійснюється відповідно до законодавства. Ведення бухгалтерського обліку проводиться по журнальній формі обліку.

На даному підприємстві облікова політика, відображена в наказі про облікову політику, відповідає вимогам Закону України "Про бухгалтерський облік і звітність в Україні" від 16 липня 1999 року №996.

Застосування на підприємстві "податкового" методу нарахування амортизації основних засобів полегшує працю бухгалтера, оскільки для обліку і звітності признаються дві амортизації - амортизація основних фондів в податковому обліку і амортизація основних засобів в бухгалтерському обліку. Даний метод позбавляє підприємство від необхідності нарахування подвійної амортизації і як наслідок зменшення витрат підприємства, що відіграє головну роль при виборі методу нарахування підприємства, враховуючи фінансовий стан підприємства, що склався, в період реформації бухгалтерського обліку.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Облік наявності та руху готової продукції

Для визначення первісної вартості продукції (робіт, послуг) використовується П(С)БО – 16 Витрати.

"Витрати виробництва – це виражені в грошовій формі поточні витрати матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів на виробництво продукції. Витрати на виробництво готової продукції включають прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, а також постійні та змінні виробничі накладні витрати" [15, С. 55].

Потрібно відзначити, що на підприємстві фактичними витратами матеріалів інших виробничих запасів є їх споживання безпосередньо в процесі виробництва. Тому запаси, відпущені у виробництво, але які не піддалися обробці в процесі виробництва, щомісячно виключаються із затрат на виробництво і поновлюються на рахунку 20 "Виробничі запаси".

"Аналітичний облік по рахунку 23 "Виробництво" ведеться по дебету за видами виробництв або за статтями витрат, а по кредиту за видами або групами продукції. Крім витрат пов'язаних з випуском продукції, виконанням робіт та наданням послуг на рахунку 23 "Виробництво" відображаються витрати допоміжних виробництв. Допоміжними називаються виробництва які не беруть безпосередньої участі у виготовленні продукції, але забезпечують безперебійність виробничого процесу" [15, С. 56].

Кореспонденція рахунків з обліку готової продукції на підприємстві наведена в табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

Облік готової продукції

№	Найменування господарських операцій	Дт	Кт
1	Оприбуткована готова продукція відпущена цехами, яка призначена для реалізації	26	23
2	Здійснена дооцінка готової продукції	26	432
3	Здійснена уцінка готової продукції	946	26
4	Готова продукція використана для власних потреб	23, 94	26
5	Списана собівартість реалізованої продукції	90	26
6	Передані на місцях готова продукція, напівфабрикати призначені для реалізації	26	25
7	Списані витрати на фінансові результати	79	90, 94

Для обліку загальновиробничих витрат підприємства призначений рахунок 91 "Загальновиробничі витрати".

Таблиця 3.2.

Кореспонденція рахунків

№ п/п	Зміст операції	Дебет	Кредит
1	Відпущені матеріали на виробництво	23	20
2	Нарахована заробітна плата виробничим робітникам	23	661
3	Зроблені нарахування на зарплату:		
4	В Пенсійний фонд	23	651
5	В Фонд соціального страхування	23	652
6	В Фонд страхування на випадок безробіття	23	653
7	Нарахований знос виробничого обладнання	23	131
8	Списані змінні загальновиробничі витрати	23	91

"Калькулювання – це визначення розміру затрат у вартісному вираженні, які припадають на калькуляційну одиницю. За допомогою калькулювання обліковують собівартість. Метою калькулювання фактичної собівартості у виробництві є собівартість продукції" [15, С. 56].

Крім фактичної собівартості, існує планова калькуляція, за допомогою якої визначають допустимі витрати на продукцію. Вона складається виходячи із прогресивних норм витрат сировини, матеріалів, палива, витрат праці, використання обладнання і норми витрат по організації обслуговування виробництва.

"Собівартість продукції розраховують за калькуляційними елементами – статтями затрат. Вони можуть бути фінансовими та галузевими. У фінансовій калькуляції є дві статті – прямі затрати та непрямі (накладні) затрати. На підприємстві застосовують галузевий, а точніше виробничий, аспект побудови собівартості. Це пов'язано з тим, що номенклатура статей затрат на різних підприємствах різна і залежить від потреб управління. Об'єктом калькуляції є собівартість продукції" [15, С. 56].

Для визначення фактичної собівартості випущеної продукції слід мати дані про кількість якості та вартість таких факторів калькулювання: готова продукція, незавершене виробництво на початок та на кінець калькульованого періоду, відходи виробництва, побічна та допоміжна продукція, остаточний брак виробництва. Крім того потрібно визначити витрати від браку, який можна визначити. Ці дані дають змогу скласти загальну формулу (3.1.), загальний алгоритм калькуляційного процесу. Отже:

$$"BCB\phi = HBn + ПЗn - BЗB - ВПП - ВПЖП + Bбр - HBк \quad (3.1),$$

де: BCBφ – фактична собівартість усієї продукції, яка випущена виробництвом.

HBп – незавершене виробництво на початок калькуляційного періоду.

ПЗп – поточні затрати періоду (місяць, квартал, сезон, рік).

BЗB – вартість зворотних відходів виробництва.

ВПП – вартість побічної продукції.

ВПЖП – вартість побіжної продукції.

Вбр – втрати від технологічного браку.

НВк – незавершене виробництво на кінець калькуляційного періоду" [22, С. 75].

Взагалі собівартість виготовленої продукції підприємством дуже висока, це пов'язано з великими затратами, які несе підприємство для виготовлення продукції. Це пов'язано з використанням застарілого обладнання, яке потребує постійних ремонтів, висока вартість покупних матеріалів, що тягне за собою не зниження виробничої собівартості продукції, а навпаки її підвищення

Відсутність будь-якого чинника калькуляційного процесу спрощує обчислення фактичної собівартості продукції.

Поєднання різних факторів визначається такими методами калькулювання фактичної собівартості продукції:

"1. Підсумування затрат. Цей метод застосовують у тих випадках, коли за калькульований період мають місце такі чинники: поточні затрати, затрати на виправлення браку та незавершене виробництво на початок калькульованого періоду.

2. Виключення затрат та відходів. Застосовують тоді, коли існують такі чинники: відходи виробництва, побічна та побіжна продукція, якщо вони оцінюються заздалегідь і не обчислюються окремо, остаточний брак.

3. Розмежування затрат. Застосовується, коли крім поточних затрат мають місце такі фактори: незавершене виробництво на кінець калькульованого періоду, побічна продукція.

4. Комбінований метод. Застосовується в решті випадків. Перелічені методи калькулювання фактичної собівартості продукції є основними для всіх галузей господарювання" [62, С 67].

На Каховський РМЗ „Сільгоспагрегат” використовують останній метод (при виробництві макаронних виробів одержується декілька видів основних

продуктів – вермішель, спагеті, макарони; а також попутна продукція – борошно).

Підприємством застосовується метод підсумування затрат. Тому що крім поточних затрат мають місце такі фактори, як незавершене виробництво на початок періоду.

"Отже: калькуляційний процес не охоплює всієї складності калькуляції в господарстві, оскільки, крім основної продукції, воно має також калькулюючу продукцію допоміжного виробництва. Тож собівартість продукції обчислюють за допомогою окремих прийомів (способів), які не залежать від наявності або відсутності тих чи інших факторів калькулювання. Реалізацією продукції завершується процес кругообігу оборотних засобів підприємства і створюється можливість відновити цикл виробництва, використовуючи виторг від реалізації продукції для придбання нових виробничих запасів (предметів праці), для оплати праці працівників, розрахунків з постачальниками, бюджетом по податках і інших платежах, органами соціального і пенсійного страхування, банками по кредитах і ін" [14, С. 59].

Реалізованою продукцією підприємства вважається продукція (товари, роботи, послуги), за яку покупцеві пред'явлені розрахункові документи. Пред'явленими розрахунковими документами вважаються документи з моменту подачі їх до установи банку (за умови здійснення розрахункових операцій через установи банків), або передачі їх покупцеві відповідно до умов, передбачених договором (контрактом), тобто без участі установ банків. У результаті реалізації продукції (робіт, послуг) підприємство повинне не тільки відшкодувати витрати на її виробництво і збут, але мати ще і прибуток.

Якщо покупець за умовами договору одержує продукцію безпосередньо на заводі, то така продукція вважається реалізованою після видачі і відповідного оформлення документами та пред'явлення покупцеві-замовникові розрахункових документів.

Реалізованою вважається також продукція, за яку підприємство одержало плату або авансові платежі.

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться по видам продукції, регіонам збуту або іншим напрямкам, відображених підприємством. На РМЗ „Сільгоспагрегат” аналітичний облік ведуть по видам продукції.

В організації вартісного обліку важливим є визначення вартісних показників по яким ведеться облік оприбуткування готової продукції, їх відгрузки і реалізації у зв'язку з тим, що залишки нереалізованої готової продукції на рахунку 26 відображаються по фактичній собівартості, тоді як реалізація проводиться по ринковим цінам. Такий вартісний показник розрахований і затверджений керівником РМЗ „Сільгоспагрегат” у вигляді облікової ціни.

В основі облікової ціни лежить планова собівартість. Фактична собівартість готової продукції визначається в кінці місяця. При цьому в продовж місяця здійснюється відгрузка продукції і реалізація її покупцям і замовником, а в кінці місяця стоїть завдання вираху и фактичну собівартість залишку готової продукції, яка знаходиться на складі (якщо такий залишок буде). Розрахунок розглянемо на прикладі.

На складі РМЗ „Сільгоспагрегат” фактична собівартість залишку відцентрованих моноблочних електронасосів складала 1500 грн. По діючим цінам на готову продукцію цей залишок оцінювався в сумі 2500 грн. За березень фактична собівартість готової продукції, яка поступила на склад, складала 14000 грн. За діючими цінами електронасоси поступили на суму 19600 грн. І відпущені на суму 19800 грн. Для визначення фактичної собівартості електронасосів, переданих на реалізацію та їх залишку на складі на 1 квітня розрахуємо:

1. Питому вагу фактичних витрат вартості готової продукції по діючим цінам: $(1500+14000)/(2500+19600)*100\% = 70,14\%$.

2. Визначимо фактичну собівартість продукції, яка передана для реалізації: $19600*0,7014 = 13887,72$ грн.

3. Фактична собівартість залишку готової продукції на 1 квітня складала $1500+14000-13887,72 = 1612,28$ грн.

4. Залишок на 1 квітня за діючими цінами склав: $2500+19600-19800 = 2300$ грн.

"Таким чином, на підприємстві в документах чітко позначають відпускні ціни на їх готову продукцію, а також повинен бути присутній достовірний облік кількості отриманої і реалізованої готової продукції. Таким чином, реалізованою продукцією (роботами, послугами) вважається продажна вартість відвантаженої продукції (виконаних робіт, послуг), зазначеної в оформлених як підстава для розрахунків з покупцями документах, або продажна вартість відвантаженої продукції (виконаних робіт, послуг), зарахована як платіж на рахунки підприємства в установах банків" [15, С. 56].

Основні рахунки щодо руху готової продукції, які використовуються підприємством розглянемо в табл. 3.3.

Відвантаження готової продукції підприємством покупцям провадять на основі первинних документів: наказів-накладних або розпоряджень відділу збуту. У первинній документації зазначають номер замовлення та адресу, за якою відправляють продукцію, кількість місць, вид упаковки, масу, та інші дані, що характеризують відвантажену продукцію.

Накази-накладні після здійснення операції передаються в бухгалтерію, де служать підставою для виписки рахунків, за допомогою яких доводиться до відома покупців інформація про факт відвантаження (відпускання) продукції, указується сума, що призначається за цю продукцію (з урахуванням податку на додану вартість), а також виписуються платіжні документи банку для одержання оплати з покупців за відвантажену їм продукцію.

Відповідно до Закону України постачальник (продавець) повинний представити покупцю податкову накладну, У податковій накладній, крім інших реквізитів, указується ціна товару, ставка і сума ПДВ, загальна сума, що підлягає сплаті постачальнику. При звільненні від оподаткування товарів (продукти дитячого харчування, лікарські кошти, товари

спеціального призначення для інвалідів, підписка і доставка періодичних видань вітчизняного виробництва й ін.) у податковій накладній указується „Звільнене від ПДВ” з посиланням на відповідний.

Таблиця 3.3.

Бухгалтерське відображення операцій пов'язаних з рухом готової продукції на підприємстві РМЗ "Сільгоспагрегат"

№	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1	Оприбуткована на місцях виготовлення готова продукція	26"Готова продукція"	23"Виробництві"
2	При інвентаризації виявлені залишки готової продукції	26"Готова продукція"	719"Інший дохід від операційної діяльності"
3	Готова продукція призначена для власних потреб	20"Запаси"	26"готова продукція"
4	Використана готова продукція для внутрішніх потреб, цехів	23"Виробництво"	26"Готова продукція"
5	Виявлена недостача при інвентаризації готової продукції	375"Розрахунки за відшкодування завданих збитків"	26"Готова продукція"
6	Використана готова продукція для виробничо-господарських потреб	808"Витрати товарів"	26"Готова продукція"
7	Списана собівартість реалізованої готової продукції	901"Собівартість реалізованої готової продукції"	26"Готова продукція"

"Податкова накладна виписується на кожне постачання товарів у двох екземплярах, оригінал якої вручається покупцю (одержувачу товарів чи

послуг), а копія зберігається в продавця (постачальника) товарів як звітний і розрахунковий податковий документ. Податкова накладна надає право покупцю, зареєстрованому як платник ПДВ, на включення в податковий кредит витрат по сплаті ПДВ постачальнику при придбанні товарів (послуг). Крім податкової накладної, постачальник виписує покупцю рахунка-фактури й інших розрахунково-платіжних документів, що підтверджують факт передачі (збуту) товару і його оплату з указівкою суми ПДВ" [62, С. 156].

На підставі виписаних податкових накладних постачальник робить відповідні записи в Книзі обліку продажу товарів (робіт, послуг), що містить порядок обліку операцій із продажу товарів (робіт, послуг) і визначає підставу для можливого віднесення до податкових зобов'язань сум ПДВ, нарахованих у звітному періоді в зв'язку з продажем (реалізацією) товарів, робіт, послуг (кредит рахунка 641 „Розрахунки по податках”). На основі наказів-накладних роблять відповідні записи в картках складського обліку про відпуск готової продукції зі складу, а також ведуть облік відвантаженої продукції в бухгалтерії.

Платіжні документи протягом двох робочих днів разом з товаросупроводжувальними документами здаються в банк на інкасо, тобто підприємство доручає банку інкасу и, стягнути з покупця належну до оплати суму за відвантажену йому продукцію. У встановлений термін покупець повинний акцепту и платіжну вимогу постачальника (тобто дати згоду на оплату) чи заявити обґрунтоване відмовлення від оплати (цілком чи частково). При повному відмовленні від акцепту покупець повинний письмово сповістити про це постачальнику, прийняти товар на відповідальне збереження, а потім відправити за адресою, зазначеному постачальником.

"Обліковими завданнями реалізації готової продукції є:

1. забезпечення інформації про обсяг і структуру реалізованої підприємством продукції;
2. облік і контроль виконання договірних зобов'язань щодо поставки товарної продукції;

3. облік нарахування та сплати належних до обсягу реалізації податків та зборів;

4. визначення ціни реалізації та фінансових результатів як у цілому за підприємством, так і за окремими видами продукції" [15, С. 56].

Процес реалізації, пов'язаний, з одного боку, з відвантаженням виробником готової продукції та передачі її на покупцеві, а з іншого – з одержанням грошових коштів та їх еквівалентів і їх зарахуванням на рахунки продавця. Виконуючи облікові завдання, використовують натуральні та грошові показники. Обсяг реалізованої продукції має дві оцінки: фактична собівартість реалізованої продукції і ціна реалізації (продажна вартість) товару. Їх порівняння дає змогу визначити фінансовий результат реалізації: прибуток чи збиток. Якщо ціна реалізації (продажна вартість) реалізованої продукції вища фактичної собівартості реалізованої продукції вища фактичної собівартості реалізованої продукції, операції прибуткова, якщо навпаки – збиткова.

На РМЗ „Сільгоспагрегат” відповідно до законодавства датою реалізації продукції, товарів, робіт вважається дата відвантаження (передачі) продукції, товарів (підписання документів про виконання роботи, наданні послуги), тобто для обліку реалізації встановлений метод нарахування. Отже, при визначенні обсягу реалізації методом нарахування датою реалізації вважається дата передачі права власності покупцям на продукцію (роботи, послуги) відповідно до базисних умов постачання, визначеними суб'єктами підприємницької діяльності, незалежно від термінів здійснення платежів, а для робіт, послуг — дата оформлення документів, що засвідчують факт їхнього виконання. Вартість відвантаженої покупцям продукції (виконаних робіт, послуг) зараховується в доход від реалізації, отриманої підприємством у звітному періоді.

Звідси в бухгалтерському обліку на відвантажену покупцям готову продукцію роблять записом (табл. 3.4.).

Кореспонденція рахунків при відвантаженні готової продукції

№ п/ п	Найменування господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Відвантажено готову продукцію покупцям	361	701	52,27
2	Відображення суми податкового зобов'язання по ПДВ	701	641	8,7
3	Отримано кошти від покупців за відвантаженою продукцією	311	361	52,27
4	Відображено фінансовий результат від реалізованої продукції	701	791	43,57
5	Відображено собівартість готової продукції	901	26	40
6	Списано собівартість готової продукції	791	901	40

3.2. Шляхи удосконалення обліку готової продукції

В сучасний період принципово змінилось концептуальне поняття суті бухгалтерського обліку, яке направлене на забезпечення обліковою інформацією не абстрактного користувача, а на задоволення специфічних потреб конкретних користувачів: зовнішніх (кредиторів і ін.) та внутрішніх (керівників різних рівнів управління). Переорганізація завдань та функцій бухгалтерського обліку повинна здійснюватись з однієї сторони, в інтересах зовнішніх споживачів інформації, з іншої сторони необхідно враховувати інтереси і внутрішніх споживачів облікової інформації, що містяться в наявності ефективного механізму рішення проблем, які виникають перед підприємством та впровадження для цього управлінської бухгалтерії, робочого плану рахунків, відповідної методології організації обліку, контролю та аналізу витрат по місцях виникнення і центрах відповідальності.

Собівартість товару була і залишається важливою економічною категорією, яка характеризує результати діяльності підприємства та його рентабельність. В умовах переходу України до ринкових відносин вона придбала особливу актуальність.

"Важливою умовою успішної діяльності підприємства є досягнення оптимального рівня витрат на виробництво внаслідок чого зросте конкурентоздатність продукції, стане реальним досягненням довгострокового економічного зростання підприємства" [15, С. 56].

На підприємстві мало уваги приділяється для удосконалення методів планування і обліку, калькулювання і аналізу собівартості продукції.

Так одним із методів та шляхів удосконалення обліку, та облікової політики підприємства є удосконалення управлінського обліку. А саме головна увага, в управлінні обліку повинна приділятися управлінню затратами, як єдиного цілісного процесу, який визначатиме політику підприємства.

Помітну увагу необхідно приділити плануванню скорочення собівартості продукції по техніко-економічним факторам, що дозволять визначити вплив на затрати заходів по підвищенню науково-технічного рівня. Удосконалити нормування матеріальних і трудових затрат на виробництві на основі більш широкого впровадження нормативного обліку затрат на виробництво і його елементів. При цьому особливу увагу приділити пошуку можливостей оперативного виявлення відхилень від діючих норм.

Необхідно покращити методи економічного аналізу собівартості продукції, впровадити методіку комплексного аналізу затрат на виробництво і собівартість продукції.

Досліджуючи облік на підприємстві було встановлено, що на підприємстві не складаються плани стосовно випуску готової продукції. А це не дає можливості передбачити формування собівартості готової продукції.

Тому в роботі було досліджено можливість удосконалення на підприємстві управлінського обліку, який би дозволив плану и випуск

готової продукції, а саме розробляти плани.

"Управлінський облік на підприємстві організовується з метою виконання наступних функцій:

- інформаційної;
- комунікаційної;
- контрольної;
- прогнозної" [15, С. 56].

Управлінський облік на підприємстві РМЗ „Сільгоспагрегат” необхідно направляти не лише на зниження собівартості, і правильності віднесення затрат на виробництво, а й помітну увагу приділити способам реалізації (збуту) продукції підприємства. Аналіз рентабельності продажів продукції показав, що рентабельність продажів підприємства значно знизилась, адже від кількості реалізованої продукції залежить прибуток, який отримує підприємство від реалізації продукції. Тому підприємству для покращення збуту своєї продукції необхідно вирішити проблему збуту, яку вирішують уже на стадії розробки загальної політики підприємств. Де мова йде про вибір найефективнішої системи каналів та методів збуту щодо конкретно визначених ринків. Це означає, що виробництво продукції з самого початку зорієнтоване на конкретні форми та методи збуту і найсприятливіші умови. Тому розробляючи збутову політику, необхідно мати за мету визначення оптимальних напрямків та наявних коштів необхідних для забезпечення найвищої ефективності процесу реалізації продукції.

"Розробка та обґрунтування збутової політики підприємства передбачає вирішення таких питань стосовно конкретного виду продукції:

- вибір ринку;
- вибір системи збуту та визначення необхідних фінансових витрат;
- вибір каналів та методів збуту;
- вибір часу виходу на ринок;
- визначення системи руху продукції та витрати на доставку продукції

покупцеві;

– визначення форм та методів стимулювання збуту та необхідних для цього витрат" [15, С. 56].

Найефективнішим способом стимулювання збуту продукції на ринок є: реклама продукції підприємства.

Для того, щоб збільшити обсяги реалізації продукції, підприємству необхідно звернути увагу на рекламу своєї продукції. Перш за все, необхідно виставляти свою продукцію на спеціалізованих виставках-ярмарках, при цьому надавати зацікавленим покупцям інформацію про продукцію підприємства, як в усному вигляді так і у вигляді журналів та буклетів.

Реклама дедалі більше сприяє налагодженню тісних зв'язків між виробником і споживачем. Допомогає споживачу придбати потрібну йому продукцію.

Визначення ефективності рекламної роботи передбачає проведення аналізу структури витрат на рекламу загалом і за окремими елементами: на проведення рекламних компаній, на використання конкретних рекламних коштів, на виготовлення рекламних матеріалів та їх розподіл.

Спрямованість реклами передбачає її орієнтацію на відомі ринки, конкретні групи покупців.

"Організація рекламної роботи включає:

– вибір найефективніших стосовно товару та цільового ринку рекламних коштів;

– проведення цілеспрямованих рекламних кампаній;

– розміщення у періодичній пресі скрупульозно опрацьованих рекламних оголошень, відгуків покупців про товар;

– використання для реклами газет та журналів вузького профілю, довідників і спеціалізованих наукових видань;

– проведення рекламних заходів у журналах для наукових працівників про нові вироби;

– використання з рекламною метою товарного знака" [15, С. 56].

Визначення ефективності реклами передбачає також з'ясування питання про те, до якого рівня реклама сприяє зростанню реалізації товарів. Це здійснюють шляхом співвідношення витрат на рекламні заходи до досягнутих за їх допомогою результатів (зростання обсягу реалізації). Такий аналіз сприяє правильному виборі засобів реклами та часу її проведення, а також обґрунтованішому плануванню фінансових витрат на рекламу.

Витрати на рекламу, підприємство як платник податку на прибуток має право відносити до валових витрат, які включають витрати на проведення передпродажних та рекламних заходів стосовно продукції підприємства.

"Витрати на організацію прийомів, презентацій і свят, придбання і розповсюдження подарунків, включаючи безоплатну роздачу зразків продукції або безоплатне надання послуг з рекламними цілями відносять не більше 2 % від оподаткованого прибутку платника податку за попередній звітний квартал" [15, С. 56].

Не дивлячись на те, що сфера впливу управлінського обліку значно ширша ніж лише облік, дослідження питань пов'язаних з методологією управлінського обліку, можна розглядати через призму організації системи бухгалтерського обліку, так як саме в цій системі створюється основна інформація про затрати і результати, що є одночасно базою системи управління обліку.

Отже, вдосконалення управлінського обліку на підприємстві дасть можливість в подальшому не допускати тих помилок в обліку, які були виявлені під час перевірки готової продукції на підприємстві та підприємства в цілому, та покращити фінансове становище підприємства за рахунок зниження собівартості продукції та збільшення обсягів реалізації.

Облік готової продукції ведеться з метою контролю за операціями, він має бути простим у фіксуванні даних. Для цього я пропоную використання сучасних комп'ютерних технологій. В залежності від фінансових можливостей і потреб того чи іншого підприємства, автоматизацію бухгалтерського обліку можна зробити повною або частковою. Щодо

досліджуваного мною об'єкту я б впровадила повну автоматизацію облікової роботи, що передбачає автоматизацію всіх етапів і ділянок облікової роботи. За цих умов на Каховський РМЗ „Сільгоспагрегат” первинні документи по обліку готової продукції (накладні, Акти приймання, приймально-здавальні документи) оформлювалися не вручну із використанням типографських бланків, а друкувалися б за допомогою ПЕОМ, що значно скоротило робочий час облікових працівників. Також відпала б потреба додаткового вводу даних із первинних документів до бази ПЕОМ, оскільки у пам'яті комп'ютера зберігаються всі необхідні реквізити. І як наслідок складання передбачених законодавством форми звітності теж здійснювалося б за допомогою ПЕОМ.

Останнім часом обчислювальна техніка перетворилася на визначальний фактор організації обліку. Застосування комп'ютерної техніки дозволяє прискорити обробку облікової інформації та передачу її за всіма напрямками. Поряд з обліковою інформацією з допомогою комп'ютера можна отримувати оперативну і вчасно всю інформацію для забезпечення системи бухгалтерського обліку, а тому однією з вирішальних складових матеріально – технічного забезпечення бухгалтерського обліку є його комп'ютеризація та програмне забезпечення. Я пропоную впровадити програмну бухгалтерську систему, яка забезпечує багатовимірний бухгалтерській облік, аналіз рахунка (групи рахунків) за декількома незалежними ознаками, що дає змогу аналізу и рахунок (або групу рахунків) за такими ознаками, як постачальники і товари, підзвітні особи та інструменти тощо.

"Багатовимірність аналітики реалізовано в програмі Парус: Бухгалтерія, якою підтримується до п'яти розрізів аналізу. За функціональними можливостями вона відноситься до бухгалтерського конструктора – бухгалтерська система з розширеними інструментальними можливостями. Така програмна система являє собою універсальну заготовку, з якої за допомогою налаштування можна зробити програму для певного застосування. Програма включає спеціальну вбудовану процедурну мову, засоби налаштування і має гнучку модульну архітектуру. Адаптація

програми до конкретних умов обліку може здійснюватись або самим користувачем або дилером розробника" [62, С. 256].

Вхідною інформацією в Парус: Бухгалтерія є операція, що відображує реальну господарську операцію на підприємстві. Операції можуть формуватися вручну або автоматично на базі документів, які вводяться. Разом з операцією документ може генерувати бухгалтерські проведення.

Парус: Бухгалтерія включає набір стандартних звітів, що дають змогу бухгалтеру одержати інформацію за довільний період, у різних розрізах і з необхідним ступенем деталізації. Програма за даними синтетичного обліку формує такі звіти: оборотно-сальдову відомість, шахову відомість, Головну книгу, журнал – ордер і відомість по рахунку, аналіз рахунка – за період і за датами, картку рахунка, а також звіти з аналітичного обліку: оборотно-сальдову відомість по рахунку у розрізі об'єктів аналітичного обліку, аналіз рахунка у розрізі об'єктів аналітики, аналіз об'єкта аналітики за рахунками, картку операцій по об'єкту аналітики. Інструментальні засоби настроювання (Конфігуратор) дають змогу пристосовувати програму до особливостей обліку на підприємстві, змінювати окремі параметри (наприклад, коди рахунків, субрахунків, аналітичних рахунків, їх назви, ставки податку), досить повно описати і модифікувати правила виконання розрахунків, налаштувати зовнішній вигляд форм введення інформації і форм звітів.

"Функції програми Парус: Бухгалтерія:

1. ведення розділів бухгалтерського обліку: операції по банку і касі; облік валютних операцій; облік необоротних активів; партійний облік запасів на складах; розрахунки з контрагентами та підзвітними особами; облік витрат; розрахунки із заробітної плати; розрахунки з бюджетом;

2. податковий облік: ведення обліку валових доходів і валових витрат; облік балансової вартості основних засобів і валюти; автоматичне формування податкових накладних; облік з ПДВ за вхідними податковими накладними" [21, С. 77].

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки роботи, треба визначити наступне:

РМЗ „Сільгоспагрегат” починало своє існування зі звичайної майстерні по ремонту сільськогосподарського обладнання, в результаті розвитку за допомогою розширення номенклатури продукції, надання послуг, досяг такого рівня. Не дивлячись на те, що останні роки підприємство було збитковим, воно все одно продовжує розвиватися.

Причинами збитків останніх трьох років були:

1. Реформування сільського господарства в дрібні фермерські господарства, тому відпала потреба у великій техніці.

2. Поява невеликих заказів, навіть за які часто замовник не може вчасно розрахуватися через свою неплатоспроможність.

3. Форсмажорні кліматичні умови негативно вплинули на економічне становище сільськогосподарських товаровиробників і заводу також.

4. Великий затратний механізм – завод розрахований до 3000 двигунів, оснащений спецобладнанням, яке продовжує амортизувати, амортизація відноситься до собівартості.

5. Велика енергоємність обладнання та непомірно високі тарифи на електроенергію.

6. Недостатність грошових коштів призвело до придбання матеріалів, запасних частин, товарів по бартеру, у зв'язку з цим і так дорогі ТМЦ стають ще дорожчими.

Основні напрямки ліквідації збитків:

1. Пошук нових видів продукції:

- Освоєно ремонт двигунів СМД-31, Д-24, А-41;

переобладнання тракторів під двигун ЯМ-3,

- Випуск насосів системи капельного зрошення.

2. Перехід на механізаторні технології.

І дещо з цього завод вже виконав, але всі пункти ще виконати не може

– через свою неготовність, адже цей процес тривалий і трудомісткий.

Що стосується проведеного дослідження, то:

1. Фінансова звітність відповідає встановленому в Україні П(С)БО;
2. Облікова політика залишається незміною за період, що досліджувався;
3. Правильність класифікації та оцінки активів у бухгалтерському обліку РМЗ “Сільгоспагрегат” підтверджується;
4. Правильність визначення власного капіталу, його структури та призначення;
5. Реальність розміру зобов’язань у фінансовій звітності проведення інвентаризацій зобов’язань підтверджується;
6. Реальність та точність фінансових результатів діяльності РМЗ „Сільгоспагрегат” відображених у фінансовій звітності, підтверджується;
7. Відповідність даних фінансової звітності даним обліку та відповідності даних окремих форм звітності один одному підтверджується – всі коефіцієнти фінансового стану підприємства у нормативно - допустимих межах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрютина М. С. Фінансовий аналіз / М. С. Абрютина. – К.: Освіта, 2018. – 654 с.
2. Адамчук В.В. Організація та нормування праці / В.В. Адамчук. – К.: Освіта, 2017. – 304 с.
3. Алексеєнко Л.Ф. Заробітна плата на підприємстві / Л.Ф. Алексеєнко, А.Н. Заїкін, В.Г. Локтев ; ред. В.І. Матусевич. – К.: НДІ праці, 2002. – 400с.
4. Андрусенко Н. Узгоджена мінімальна заробітна плата: реалізація та перспективи / Н. Андрусенко // Праця і заробітна плата. – 2018. – №48. – с.3.
5. Базаров Т.Ю. Управління персоналом / Т.Ю. Базаров, Б.Л. Єрьомін. – Житомир: ЖІТІ, 2010. –340с.
6. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія / ред. В.Д. Базилевич. – К.: Знання, 2010. – 581 с.
7. Баканов М.І. Економічний аналіз: ситуації, тести, приклади / М.І. Баканов. – К.: Освіта, 2007. –340с.
8. Баканов М.І. Теорія економічного аналізу / М.І Баканов, А.Д. Шеремет. – К.: Финанси і статистика, 2015. – 416 с.
9. Баришніков Н.П. Заробітна плата / Н.П Баришніков. – К.: Освіта, 2017. – 496 с.
10. Басовский Л.Е. Теорія економічного аналізу/ Л.Е. Басовский.– К.: Наук. думка, 2017. – 222 с.
11. Башнянин Г.І. Політична економія / Г.І. Башнянин, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв. –К.: Ніка, 2017. – 528 с.
12. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти, кореспонденція рахунків, звітність / ред. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2017. – 512 с.
13. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку / Ф.Ф.

Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова. – Житомир: ЖІТІ, 2010. – 576 с.

14. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік / ред. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2010. – 300 с.

15. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік / ред. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2010. – 672 с.

16. Буян І.В. Загальна економічна теорія (політична економія) / І.В. Буян; ред. В.М. Ковальчук. – Тернопіль: Лідер, 2015. – 600 с.

17. Вітлінський В.В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко. – К.: КНЕУ, 2015. – 540 с.

18. Войнаренко М.П. Проблеми оплати праці за умов ринкових відносин / М. П. Войнаренко // Вісник ХНУ. – 2018. – № 5. – С.12–14.

19. Волков О.І. Економіка підприємства / ред. О.І. Волков. – К.: ІНФРА, 2010. – 416 с.

20. Герасименко О.В. Стан та шляхи вдосконалення оплати праці в бюджетній сфері України / О.В. Герасименко // Формування ринкової економіки. – 2017. – №.1. – С5–8.

21. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні / С.Ф. Голов. – Х.: ТОВ Баланс, 2001. – 832 с.

22. Горфінкель В.Я. Економіка підприємства. Безтарифна система оплати праці / В.Я. Горфінкель. – К.: ЮНІТІ, 2010. – 286 с.

23. Грабова Н.Н. Бухгалтерський облік у виробничих і торгових підприємствах / Н.Н. Грабова, В.Н. Добровський. – К.: Освіта, 2000. – 624 с.

24. Грабова Н. М. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках / Н. М. Грабова, Ю.Г. Кривоносов. – К.: А.С.К., 2000. – 504 с.

25. Грузинов В.П. Економіка підприємства та підприємництво / В.П. Грузинов. – К.: СоФіт, 2017. – 300 с.

26. Грязнов А.Я. Основи організації та оплати праці / А.Я. Грязнов. –

К.: Освіта, 2017. – 300 с.

27. Должанський М.І. Бухгалтерський облік в Україні з використанням П(С)БО / М.І. Должанський. – Л.: Львівський банк. Інститут НБУ, 2003. – 494 с.

28. Донцова Л.В., Комплексний аналіз бухгалтерської звітності / Л.В. Донцова, Н.А. Никифорова. – К.:Освіта, 2010. – 304 с.

29. Жидецький В.Ц Основи охорони праці / В.Ц Жидецький. – К.:Освіта, 2017. – 304 с.

30. Завіновська Г. Т. Економіка праці / Г. Т. Завіновська. – К.: КНЕУ, 2003. – 300 с.

31. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – К.: Знання, 2002. – 566 с.

32. Задоя А.А. Основи економічної теорії / А.А. Задоя, Ю.Е. Петруня. – К.: Наукова Думака, 2000. – 479 с.

33. Закон України Про оплату праці. Станом на 10.05. 2016р. м. Київ, 24 березня 2016 р. N 108/95 – ВР.

34. Зеркалов Д. В. Охорона праці в галузі / Д. В. Зеркалов . – К.: МАУП, 2010. –340 с.

35. Іванілов О.С. Економіка підприємства / О.С Іванілов. – К.: Знання, 2017. – 479 с.

36. Калініна А.В. Економіка праці / А.В. Калініна. – К.: МАУП, 2016. –268 с.

37. Климко Г.Н. Основи економічної теорії: політекономічний аспект / Г.Н. Климко. – К.: Знання, 2015. –270 с.

38. Корніюк О. Реформування зарплати: нові пропозиції / О.Корніюк //Бухгалтерія. – 2018, – №6. – С.53-54.

39. Костюков Н.І . Організація, нормування та оплата праці / Н.І. Костюков. – К.: Знання, 2015. – 270 с.

40. Леско І. Ведення нових форм оплати праці як один з напрямків інвестиційної політики держави / І. Леско // Економіка. Фінанси. Право. –

2015. – №4. – С. 3 –5.

41. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік / О. В.Лишиленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 695 с.

42. Ломанова І. Сутність та роль мінімальної заробітної плати у ринковій економіці / І. Ломанова // Праця та заробітна плата. – 2017. –№45. – С. 4 –5.

43. Михасюк І.Р. Державне регулювання економіки/ І.Р. Михаслюк . - К.: Атіка,2000. – 305 с.

44. Моржинов В. Роль заробітної плати в регулюванні зайнятості / В. Моржинов // Економіка України. –2001. –№2. – С.33–39.

45. Москаленко С. Преміювання робітників / С. Москаленко // Баланс. – 2016. – №9. – С. 55– 60.

46. Мочерний С.В. Економічна теорія / С.В. Мочерний, М.В. Довбенко. – К.: Академія, 2017. – 856 с.

47. Мочерний С.В. Політична економія / Мочерний С.В, О.А. Устенко, С.В. Фомішин . – Херсон: Дніпро, 2017. – 794 с.

48. Павловська І. Мінімальна заробітна плата : тенденції та перспективи / І. Павловська // Праця та зарплата. – 2017. – №46. – С. 4.

49. Павловська Н. Щодо посилення мотивації праці / Н. Павловська, Н. Анішина, С. Савкова. – К.: Знання. – 2010. –243с.

50. Партин Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії і практики / Г.О. Партин. – К.: Знання, 2000. – 245 с.

51. Парфьонова І.І. Проблеми оплати праці в Україні / І.І. Парфьонова // Фінанси України. –2000. –№4. –С.12-13.

52. Поплавська О.М. – Економічна сутність і методи визначення реальної заробітної плати, як показника купівельної спроможності населення / О.М Поплавська. //Україна: аспекти праці. – 2010. - № 6. – С. 16-20.

53. Раїцький К.А. Економіка підприємства / К.А. Раїцький.– К.: Знання, 2010. – 693с.

54. Райзберг Б.А. Курс економіки / Б.А. Райзберг. – К.: Освіта,2003. –

300с.

55. Рональд Сучасна економіка праці / Рональд, Дж. Еренберг, Роберт С. Сміт. К.: 2010. –430 с.

56. Сахань І. Рівень оплати праці – показник добробуту суспільства / І. Сахань // Праця та зарплата. – 2017. – №43. – С. 4–5.

57. Семенов Г.А. Економіка підприємництва / Г.А Семенов, М.О Панкова. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 328с.

58. Сергеев І.В. Економіка підприємства / І.В. Сергеев. – К.: Фінанси та статистика, 2017. – 328с.

59. Синько Н. Заробітна плата / Н. Синько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2002. – №4. – С.71–73.

60. Слезінгер Г.Е. Праця в умовах ринкової економіки / Г.Е. Слезінгер. – К.:Освіта, 2017. –350 с.

61. Соболевська А. Роль заробітної плати в ринковій економіці / А. Соболевська //Світова економіка і міжнародні відносини .– 2016. – № 12. – С.49–57.

62. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку / В. Сопко, В. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2010. – 260 с.

63. Сопко В.В. Бухгалтерський облік / В.В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2000. – 578 с.

64. Статут приватного акціонерного товариства "Південелектромаш", затверджений річними загальними зборами акціонерів від 27 березня 2015 року протокол № 30. – 31с.

65. Уманський О. Вартість, ціна робочої сили та заробітна плата/ О. Уманський, Т. Першукова. – К.: КНЕУ, 2000. –300 с.

66. Федотова Т. Основні засади порядку надання заробітної плати / Т.Федотова // Соціальний захист . –2001. –№4. –С.5–6.